

Metsad mehi täis ja MASU pole ollagi

Indrek Merasele meeldib Harvesteriga metsas töötada.

Talv on äge, kiidavad metsas askeldavad mehed, sest üle hulga aja pääseb ligi igale langile. Korraliku tutvustava ringsõidu korraldas Madis Martson käredeal pakasepäeval Tõstamaa Tuultele, et natukene aimu saada, mida seal metsas siis talvel tehakse.

„Parim aeg puitu langetada, parimat enam olemas ei ole“, kiidab rõõmus Mertex Metsa omanik Indrek Meras. Mehe nägu on nalja täis, kui kirjeldab Harvesteriga töötamise mõnu.

Mis töötab, see kulub ja kahjuks tuleb ka üsna palju remondiga tegeleda. Selleks talveks on juba kõik Harvesteri töötunnid broneeritud ja võib muretult hooaja lõpuni metsas mütata. Igasugu mõtteid jõuab pikkadel tööpäevadel mõtiskleda, aga eelkõige see töö Indrekule meeldib. Näha on ka palju metsaloomi Enamjaolt toodetakse küttepuud. Jagudi mets on suurtellija, neil on ligi 600 hektarit metsa.

Mitmedki Tõstamaa mehed saavad siin tööd. Eemal toimetabki Mertexi

mees Viljar Soosaar väljaveotraktoriga koorimat langilt välja.

„Kes see ütles, et tööd ei ole. Tööd ei jõua lihtsalt ära teha“, räägib Sooselja talu peremees Madis Martson. Tekameri poistega peeti pikalt plaani, kuidas talveks püsivalt tõsine töö leida. Koos Margus Tuulmehega kirjutati projekt ja asi hakkas jumet võtma. Margus muretses ekskavaatori tarbeks giljotiini ja Madis omakorda puiduhakkuri. Võsa on tänapäeval hinnas.

Käisime Madisega vaatamas, kuidas võsakuujast kena puiduhake saab. Tee- de ääri palistasid korralikult riita tõstetud võsakuhilad. Varem seda nagu ei märganud. Isegi toasoojal on soojem olemine, kui seda toodavad oma valla mehed. Minu meelest.

Madise sõnul on puiduhakke tootmine alles alguses, aga Tõstamaa katlamaja jaoks jõutakse haket parasjagu toota. Iga asi tahab sisse töötamist ja just selle peale praegu aur kulub.

järgneb lk 3

TÄNA LEHES:

Juhtkiri lk 2

Tõstamaa valla 2009 aasta tegijad lk 2

Pensionärid ja tulumaks lk 3

Terror alevi pumbajaamades lk 4

Kool on kõigi jaoks lk 5

Roolikeeramine veres lk 6

Linumääraja vol 2 lk 7

Muuseum kutsub lk 8

Käsitöötuba alustab lk 9

Suhtumisest... lk 10

Põhjala näitus tulekul lk 10

Kuhu minna lk 11

Tule pidutsema laupäeval, 20. veebruaril Tõstamaa rahvamajja

EESTI VABARIIGI 92. AASTAPÄEVA TÄHISTAMISELE

kell 19 pidulik kontsert-aktus, valla vapimärkide üleandmine, ajaloo- ja fotonäituse „Meie Põhjala“ avamine.

kell 20.30 tantsuõhtu koos TOOMAS ANNI ja KUUKLUBIga (Varblast).

Tantsuõhtu pääse kohapeal 60 krooni

JUHTKIRI

□ Öösiti, kui tähed taevas on külmast juba päris siniseks tõmbunud, kriuksub lumi eriti igatsevalt saapa all. Midagi kumab lapsepõlvest, sest just sellised talved siis olidki. Külm on tunginud meie kõigi elu ja tegemiste probleemiks number üks.

Tubli peremees võtab kuiva halu kuurist. Kehvem veab kumunud halge lumehunnikust, aga hiljuti nägin, kuidas iga ahjutäie jaoks käidi metsakuiva otsimas. Soojad talved on laisaks teinud, ei pigem oleme valvsuse kaotanud.

Autoomaniku hommi-kune mure käivitumisega võrdub ruletiga. Poolpidused akud protestivad ja nõuavad uuemate vastu välja vahetamist. Kütused tarduvad ja lukud ei avanen. Remondimehed manitsevad inimesi kodus istuma, sest kange külmaga puruneb peaaegu iga sõiduriist millele sõrme külge paned.

Ja aidakem neid, kelle ellujäämisega sel talvel rohkem tegemist. Linnukestele hoidke söögilaud kaetuna. Ka metsloomadel on raske, aga lihtsalt kuhugi suvalise koha peale ei maksaks neile sööki viia. Kindlasti tuleks abistajatel võtta ühendust kohalike jahimeestega, nemad teavad väga täpselt kuidas ja kuhu toitu jagada. Soola ja soolast toitu ei tohi sulavee puudumise tõttu mingil juhul loomadele ega lindudele anda.

Ahjusoojus tundub õndsusena. Ja kraanist veel voolab vett - luksus ruudus. Koerad poevad teki alla sooja, mõnus ja soe.

Ülle Tamm, toimetaja

Tõstamaa valla aasta tegijad 2009

Vallavalitsuse tunnustuse pälvisid:

Liina Laasma - Pärnumaa parim noorsportlane 2009

Jaan Tamm - Pärnumaa parim noortetreener 2009

Aro Kütt - C.R. Jakobsoni noortaluniku preemia 2009

Aasta teod valiti valla aastalõpu koosviibimisel:

Aasta tegu number üks - **Liina Laasma Eesti rekordid U 18 neidude odaviskes ja võidud Olümpiapäevadel Helsingis ja Koolinoorte Gümnaasiaadil Kataris.**

Aasta tegu number kaks - **Manija uue liinipaadi soetamine.**

Aasta tegu number kolm - **Tõstamaa nelja kollektiivi osalemine Laulu- ja Tantsupeol.**

TOIMETUS

Toimetaja Ülle Tamm tel 505 5340 Küljendaja Pille Paalam, Internet: www.tostamaa.ee Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Teeristi pood, Seliste Jaani pood, Pootsi pood, Tõhela pood, Tõstamaa bensiinijaam. Trükikoda Hansaprint Tiraaž: 550 tk

algus lk 1

Tulevikus plaanivad mehed haket ka Pärnu uude elektrijaama pakkuda. Hakurist võib läbi lasta iga võsa, aga mehed toodavad haket suvel maha võetud Karmo Kuura võsast, kes on ühise koostööari kolmas partner. Maamehele on väga võõras toorest puud ahju ajada, pealegi annab kuivem hake rohkem sooja välja. Esialgu on tööd ja tegemist kõvasti. Tänu sellele on kaks meest Kaido ja Arvo Miidu töökohtad saanud.

Margus Tuulmees arvab, et ega see just sajandi äri ole, aga tööd annab. Kõrvaltvaatajal on tore vaadata kuidas kraaviperved nagu võluväel puhtaks saavad. Veel on vaja võsa välja vedada ja ladustada. Marguse enda maja on ka hakkepuidu küttega ja seda soovib ta tulevastele majaomanikele soojalt. Soodsam tuleb kindlasti, kui halupuuga kütta ning küttesüsteemi on suhteliselt lihtne automatiseerida.

Margus on mees kes, pikka juttu ei aja. Juba ta liigubki pealtnäha kohmaka ekskavatoriga elegantselt üle lumevalja võsavõtule tagasi.

Giljotiin löikab võsa nagu sulavõid.

Suurtest haohunnikutest jahvatatakse kütet, mis mühiseb.

Kui me Madisega läbi lumise metsa, loojang seljataga, Tõstamaa poole sõidame, saan tõeliselt aru, milline töö on sellel katlamaja korstnast

tuleva suitsujupi taga.

Lõpetuseks teatab mees, et MASU tähendab, et MA SUUDAN. No tõesti, nad suudavadki! TT

Tähelepanu pensionärid!

Pensionäri tulumaksuvaba tulu on ka sel aastal maksimaalselt 5250 krooni kuus.

Tulumaksuseaduse kohaselt on riikliku pensioni maksuvaba tulu 36000 krooni aastas ehk 3 000 krooni kuus. Järelikult see osa pensionist, mis ületab 3000 krooni kuus, kuulub tulumaksutamisele.

Samal ajal on nii töötaval kui ka mittetöötaval pensionäril õigus lisaks ka üldisele maksuvabale tulule, mis on 27000 krooni aastas ehk 2250 krooni kuus. Seega pensionär võib saada maksuvabalt kokku kuni 5250 krooni kuus.

Üldise maksuvaba tulu (2250 kr) arvesse võtmiseks peab mittetöötav pensionär

esitama avalduse elukohajärgsele pensioniametile. Avalduses (blankett on saadaval ka www.ensib.ee) peab kindlasti olema märgitud avaldaja nimi, isikukood, elukoht ja kuu ning aasta, millest alates soovitakse maksuvaba tulu arvestamist.

Allkirjastatud avalduse võib saata posti teel või ise pensioniametisse kohale viia.

NB! Kui mittetöötav pensionär on avalduse pensioniametile juba korra esitanud, siis iga pensionitõusu järel või uue aasta saabudes uut avaldust esitada ei ole vaja.

Töötav pensionär peab valima, kas ta soovib lubatud tulumaksuvaba osa arvestamist töötasult või pensionist ja esitama avalduse

vastavalt tööandjale või pensioniametile. Mõlemas kohas seda teha ei saa.

Näiteks: a) kui töötav pensionär on esitanud avalduse tulumaksu vabastamise kohta tööandjale, siis üldist tulumaksuvaba tulu (2250 kr) arvestabki palga maksmisel tööandja. Kui samal ajal tema pensioni suurus on näiteks 4500 krooni, siis 3000 krooni sellest on maksuvaba ja 1500 kroonilt peetakse kinni tulumaksu 21%;

b) kui töötav pensionär esitab kõnealuse avalduse pensioniametile, siis on tulumaksuvaba kuni 5250-kroonine pension ning tulumaks peetakse kinni tööandja juures kogu töötasult.

Elve Tonts,
Sotsiaalkindlustusameti
avalike suhete juht

Volikogu kutsub esitama Tõstamaa valla vapimärgi kandidaate

□ Tõstamaa valla kõrgeim tunnustus on Tõstamaa valla vapimärk, mis antakse eriliste teenete või pikaajalise eduka tegevuse eest vallaelu arendamisel.

Vapimärk omistatakse volikogu otsusega, need antakse üle Eesti Vabariigi aastapäeval ja seni on vapimärgi saanud 23 inimest.

Valla vapimärgi kandidaatide esitamise õigus on kõigil organisatsioonidel ja kodanikel. Valla kantsleil võtab vastu kirjalikke ettepanekuid vapimärgi omistamiseks.

Ettepanekus märkida kandidaadi nimi, tema tegevuse ülevaade, põhjendus vapimärgi omistamiseks ja esitaja(te) nimi ja kontaktandmed.

Ettepanekud esitada kirjalikult 10. veebruariks valla kantsleisse aadressil Sadama 2, Tõstamaa 88101 või e-post vald@tostamaa.ee

DETAILPLANEERINGUD

□ Tõstamaa vallavalitsus võttis vastu 19.01.2010. aasta istungil korraldusega nr. 43 Männikuste külas asuva Meierei maaüksuse detailplaneeringu, mille avalik väljapanek toimub 8.02.2010 - 22.02.2010.aastal Tõstamaa vallamajas tööpäevadel kell 8.00 - 13.00 ja 14.00 - 16.00 ning Tõhela Raamatukogus teispäevast reedeni kell 12.00 - 19.00 ja laupäeval kell 10.00 - 15.00. Detailplaneeringu eesmärgiks on maaüksusele maasihotstarbe määramine ja munitisipaalomandisse taotlemine. Meierei maaüksus on 2,48 hektarit suur ning sinna on planeeritud avalikuks kasutamiseks mõeldud rajatised (mängu- ja spordiväljak).

□ Selle aasta 1. jaanuarist alustas tööd uus amet, nimelt Politsei- ja Piirivalveamet, mis koondab endas Politseiametit, Keskkriminaalpolitseid, Julgestuspolitseid, Piirivalveametit ning Kodakondsuse ja Migratsiooni-ametit.

Selle ühinemisega ei muutu Teie jaoks, hea lehelugeja, suurt midagi, kõik teenused on samaselt kättesaadavad nagu varasemalt.

Politseitöö valdkonnas on põhiliseks kontaktiks jätkuvalt elukohajärgne prefektuur, jaoskond või konstaablipunkt.

Tõstamaa vallas teenivad teid endiselt piirkonnapolitseinikud Signe Laasi telefonil 449 6111 ja noorsoopolitseinik Ingrid Meltse telefonil 446 4102.

Muutunud on meie ametitöendite välimus, mis oma

suuruselt on nüüd nagu ID kaart, samuti plastikust. Ülemisse serva on kirjutatud „POLITSEI“ ning tõendi peal on ametniku pilt, tema nimi ja isikukood, tõendi number ning kehtivusaeg.

Uue ameti ühtne veebileht asub aadressil www.politsei.ee.

Sealt leiab palju kasulikke nõuandeid ja muud huvitavat lugemist.

Politsei tasuta lühinumber on jätkuvalt 110.

Igal juhul tasub politseile teada anda, kui teile jääb silma midagi kahtlast ja teile süüteona toimuvat.

Mis statistikasse puutub, siis kuritegusid 2009 aasta detsembris Tõstamaal toime ei pandud.

Harli Hansen,
Audru konstaablijaoskonna
piirkonnavanem

Algas õgijate aasta

Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) jätkab aasta linnu valimise traditsiooni - alanud on punaselg- ja hallõgija aasta. Need linnuliigid on Eestis tavalised asukad, kuid laiemal üldsuse seas ilmselt vähetuntud.

Hallõgija. Foto: Valeri Štešerbatõh

Õgijad on laululinnud, kes toituvad suurematest putukatest kuni väiksemate näriliste ja lindudeni. Punaselg-õgijat võib meil vaadelda üksnes suvel, see Aafrikas talvituv rändlind naaseb meie aladele alles maikuu. Ta pesitseb kõikvõimalikes avatud ja poolavatud maastikes ning on meil väga tavaline haudelind. Pesitseb 40 000 - 60 000 paari. Teist aasta lindu, hallõgijat, kohtab meil ka talvel. Neid talvitub siin umbes 500 - 600 isendit. Talveperioodil võib hallõgijaid näha eeskätt kultuurmaastikus, pesitsevad nad aga rabades.

Alates 1. jaanuarist on avatud Aasta lind 2010 koduleht aadressil www.eoy.ee/ogijad. Siit leiab lugemist ja pildimaterjali kõigi meil esinevate õgijate kohta, uudiseid aasta linnu tegevuste ja osalusvõimaluste kohta ning vaadata ka Chintis Lundgreni lustakat joonisfilmi Hallõgija. Õgija-aasta alguses keskendutakse-

gi rohkem hallõgijale ja oodatakse teateid selle liigi talvistest vaatlustest. Alanud aasta jooksul jätkub ettevõtmisi erinevatele huvilistele ning kaasatakse nii koolinoori kui loodusõpuri.

Aasta lind 2010 tegevusi rahastab Keskkonnainvesteeringute Keskus. Projekti peamiseks eesmärgiks on tutvustada üht meil tavalist linnuliiki või liigirühma laiemale avalikkusele ning tõsta seeläbi üldist keskkonnateadlikkust. Samuti pööratakse aasta vältel tavapärasest suuremat rõhku valitud liigi uurimisele. Aasta lindu valib EOÜ juba alates 1995. aastast. Varasemate aasta lindudega on võimalik tutvuda EOÜ kodulehel www.eoy.ee.

Eesti Ornitoloogiaühing

Terror pumbajaamades

□ Alevi kanalisatsiooni pumplad teenivad rahvast igapäevaselt suuremate tõrgeteta. Kahjuks on viimasel ajal saagenud rünnakud kanalisatsiooni töö nurjamiseks.

Teatud inimesed on asunud kempsupotist alla toppima suuremahulisi kilekotte, purkide viisi hapukurke, tooreid kartuleid ja kartulikoori, kalarappeid, hügeenilisi sidemeid, põrandakaltse. Kooli poolt on saadetud teele stringidest tropid.

Lähiajal ei ole alevikus ka

iibe tõusu loota. Eriti osavad desertöörid suutsid ühe päeva jooksul saata pumplasse 17 kondoomist koosneva rünnaku. Kondoomid ründavad pumпасid eriti salalikult ja mõrvarlikult.

Lähiajal on SUFEL plaanis asuda vasturünnakule. Hakkatakse kontrollima, kas prügiämbrate sisu vastab pliidi peal pottides leiduvate roogadega. DNA analüüsiga on võimalik kindlaks teha kondoomirünnakute autorid.

Algamisel on naabri prügivalve projekt. TT

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada pangabussis!

Tõstamaa rahvamaja juures peatub pangabuss üle nädala neljapäeviti kell 9.00–10.00

(21. jaanuar, 4. ja 18. veebruar, 4. ja 18. märts, 8. ja 22. aprill, 6. ja 20. mai, 10. juuni)

Bussis saate:

- nõu pangateenuste kohta
- tellida ja kätte pangakaardi
- makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta
- teha arvuti abil makseid
- sõlmida hoiuseid ja erinevaid lepinguid

Pangabussi sõiduplaan internetis: www.swedbank.ee
Küsige lisa 6 310 310

Kool - kõigi jaoks

Igal lapsel on õigus põhiharidusele. Puuduliku haridusega noorte tulevik on probleemiks ühiskonnale ja noorele endale. Põhiharidusega noor saab jätkata oma haridusteed gümnaasiumis või kutsekoolis ning seega edaspidi ka sobivat tööd leida. Riigi seisukohast võetuna on ilma hariduseta noored suuremad sotsiaaltoetuste vajajad, samuti ohustatud kuritegelikule teele sattumisel.

Üheks võimaluseks ja abinõuks põhihariduse omandamisel on õpilaskodud ja kasvatusraskustega õpilaste klassid. Seda just käitumisprobleemidega õpilastele, samuti sotsiaalsete toimetulekuraskustega õpilastele või ka peretoetuseta jäänud lastele.

Tõstamaa Keskkoolis tegeleb kasvatusraskustega klass alates 2000. õppeaastast, 2001. õppeaastast on taastegutsemas ka õpilaskodu.

Ühiskonnaelu keerulise olukorra tõttu on kooli ülesanne toetada last nii tavaelu normidega arvestamisel kui ka isiksuse arenemisel. Oluline on lapse positiivne enesehinnang, huvide-hobide olemasolu, nn sotsiaalne võrgus-

Mõnedel lastel on päris palju tegemist õigel teel püsimisega ka hoolitsevas kodus üles kasvades.

tik, kuhu kuuluvad tavajuhul lisaks vanematele ja kodustele, sõpradele, sageli õpetajad, ringijuhendajad, treener või veel keegi.

Vähemal üks oluline täiskasvanu lapse elus, toimetulek koolis, huvitegevus ja lapse võimeid toetavad elutingimused tugevdavad lapse arengut täisväärtuslikuks ja rõõmsaks ühiskonnaliikmeks.

Mõned lapsed kasvavad suureks kergema vaevaga, mõned lapsed kasvavad tub-

liks ka ilma kodu toetuseta, mõnedel lastel on päris palju tegemist õigel teel püsimisega ka hoolitsevas kodus üles kasvades. Parastamisest parem viis on toetamine ja aitamine, siit siis võimalus lapsele – õpilaskodu, 13. klass.

Tõstamaa kooli 13. klassis õpivad päris tavalise õppekava järgi põhiharidust omandavad lapsed, ainult selle vahega, et klass on väiksem, õpetajal jätkub nende jaoks rohkem aega ja töökorraldus on paindlikum, sest klass tegeleb liitklassi põhimõttel. 9. klassi lõpus teevad 13. klassi õpilased täpselt samamoodi ja samadel alustel lõpueksamid ja saavad täpselt samasuguse põhikooli lõputunnistuse nagu kõik teisedki. Klassi olemasoluga on koolipere harjunud, seega ei ole ei õpetajate ega ka õpilaste silmis sellel klassil mingit erilist märki küljes.

Missugused on olnud läbi aastate õpilast toetavad tugiteenused Tõstamaa koolis? Regulaarsed vestlused psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi, lisatunnid eripedagoogi ja parandusõppe õpetaja juhendamisel neile, kes täiendavat õpiabi vajavad, noorsoopolitsei poolt läbiviidavad ennetuslikku laadi vestlused, konsultatsioonid erinevates õppeainetes; individuaalne õppekava lastele, kes mingil põhjusel mõnes õppeaines maha on jäänud.

Tööd õpilaskodus ja koolis aitab korraldada aastatega välja kujunenud kindel võrgustik, kuhu kuuluvad õppealajuhataja, klassijuhatajad, sotsiaalpedagoog, kasvataja, noorsoopolitseinik, sotsiaaltöötajad. Mõnel juhul kaastakse siia ka teisi spetsialiste. Võimalusel kuuluvad võrgustikku kindlasti lapsevanemad. Väga tähtis on turvatunne ja teadmine, kuidas, kust, kelle abiga on võimalik lahendusi leida. Alati ei ole lahenduste leidmine lihtne ega aita seni kasutatud mudelid, väga oluline oleks psühhiaatri ja psühholoogi teenuse kergem kät-

tesaadavus, sest sagedasti on lapsele paremate võimaluste pakkumiseks vaja just meditsiinilisi nõuandeid või abi.

Paraku on mitmed probleemid seotud õpilaste koduga: osadel õpilastel on sotsiaalselt mittetoimiv pere, majanduslikud raskused, oskamatuse, suutmatus või tahtmatus oma laste eest hoolitseda.

Ent on ette tulnud paraku ka ekstreemseid juhtumeid, mille järel mõneks ajaks ka õpetaja maailmanägemus kannatada saab.

Vähene huvi laste vastu on andnud õpilastele suure vabaduse, lapsed on väljunud vanemate kontrolli alt. Seetõttu on oluline töö õpilaste peredega, perenõustamine ja õpilaskodusse elama ja õppima asumine juba algklassides. Üldjuhul on õpilaskodus elamine aidanud kaasa põhihariduse omandamisele, mida näitab õpilaste vähene koolist väljalangevus. Mida varasemas kooliastmes laps õpilaskodusse jõuab, seda parem on tulemus.

Õpilaste edusammudena võib nimetada tundides osalemise paranemist, kooli ja õpilaskodu sisekorraeskirjadega arvestamist ning edasijõudmist koolis. Ainult üksikud õpilased, seda just põhikooli vanema astme Pärnu lapsed, pole suutnud kohaneda ja jäänud taas linna koolisotsiaaltöötajate mureks.

Enamus õpilaskodu elanikke on Pärnu linna koolisotsiaalnõustajate soovitusel Tõstamaa kooli suunatud, samuti on siin elamas ka üksikuid oma valla lapsi. Õpilaskodu on rahulik ja sõbralik keskkond, kus õige käitumise reeglid on õpilastele hästi teada. Järjekindlus ja ühtsete nõuete järgimine nii koolis kui ka õpilaskodus omamoo-

di rahustab õpilasi.

Väikese maakooli eeliseks on suhteliselt tugev sotsiaalne kontroll, kõik teavad kõiki, igasugune info jõuab võrdlemisi kiiresti kooli, seetõttu on võimalik vajadusel ka kohe sekkuda. Samuti saab õpilaste väikese arvu tõttu koolis igale õpilasele rohkem tähelepanu pöörata. Õpilaskodus elamine tagab õpilaste põhivajaduste rahuldamise, kollektiivi sisseelamise ja loob seega eeldused põhihariduse omandamiseks. Samas säilib side vanemate ja lapse vahel, mis annab lapsele turvatunde ning toetab õpetajate ning kooli tööd.

Õpilaskodu ja kasvatusraskustega õpilaste klass ei ole mõeldud karistusvahenditena, see on võimalus kindlustada lapsele parem toimetulek ja põhiharidus.

Olen töötanud kasvatusraskustega klassi õpetajana ja sotsiaalpedagoogina Tõstamaa koolis nende tegutsemise algusaastatest peale. On olnud raskemaid ja kergemaid aegu, on olnud väiksemate ja suuremate probleemidega õpilasi. Väga paljud lapsevanemad on olnud toeks oma lastele, et aidata neil võimalikult valutult suureks kasvada.

Olen kogunud mitmepoolset siirast rõõmu, kui noor lõpuaktusel kõigi raskuste kiuste õnnelikuna oma lõputunnistuse vastu võtab. Ent on ette tulnud paraku ka ekstreemseid juhtumeid, mille järel mõneks ajaks ka õpetaja maailmanägemus kannatada saab.

Õnneks kaaluvad endiste õpilaste edusammud ja nende pistelised või isegi süstemaatilised koolikülastused ja lapsevanemate sõbralikkus üles meie töös ette tulevad ebameeldivad seigid.

Kõik me oleme inimesed, kõik me teeme vahel vigu, tuleb ainult hoida silm selge ja eesmärk – haridus igale lapsele – silme ees.

Kirsti Talu,
sotsiaalpedagoog,
kasvatusraskustega klassi õpetaja

Roolikeeramine on Villemil veres

Villem Jaansoo on elu jooksul keeranud iga-sugu roole. Möödunud aasta augusti lõpuga sai pool sajandit täis. Vallarahvast bussiga on ta sõidutanud 17 aastat. Varem oli sõite palju, nüüd tuleb kokkuhoidlikum olla.

Peale Tõstamaa kooli lõpetamist jäi poiss majandisse transporttööliseks. Oli ka võimalus autosid proovida ja kui oli vaja sõita, siis tohtis ka.

Autosid oli vähe (tervelt 2) ja juhte ka, aga roolikeeramine hakkas Villemile kohe meeldima.

Tasuja kolhoosis oli küll fekaali auto, aga juhti mitte. Nii juhtuski, et seda sõiduriista võis Villem isegi ilma lubadeta juhtida. Hea uus auto oli, meenutab mees. Anti eriluba ja võis ka Pärnus šefide juures riiklikus merepüügi baasis traalidest fekaalivett välja tõmbamas käia.

Lõpuks saadeti Villem Tallinna autokooli. 1959 aasta 26. augustil sai mees juhiloa kätte. Ta oli just 18 aastat vanaks saanud. Suurlinna tuled noormeest ei ahvatlenud. Kordagi ei käinud mõtet, et pealinna jääda, soov oli kodukandis eluga edasi minna. Tagasi kolhoosis, sõitis noormees Zil-tüüpi autoga.

Enne päris sõjaväkke minekut õpetati Villemile langevarjuga hüppamist. Kolm korda on ta 1500 meetri kõrguselt Pärnu lahele heljunud. Desantvälalast mehest siiski ei saanud. Sõjavägi tuli läbi teha kolme aastaga Kiievis. Sel-

Valla buss nõuab üha tihedamalt, et Villem teda koos Andoga patsutaks ja remondiks.

le aja jooksul õppis Villem kraanaga sildu ehitama. Kiiev sai risti-rästi selgeks, sest sõdurile oli prii sõit. Tantsuõhitud suveaedades olid noortele meestele tore meelelahutus. Eestlasi oli ligi kolmkümmend. Sel ajal õnnestus mehel ka uudismaal käia. See oli elamus. Viljaväljadel ei paistnud silmapiiri ja kogutud vili seisis kolmekorruse-

lise maja kõrgustes aunades. Vili oli seal vägev, meenutab mees seda imet siiani. Oli veel teinegi imestamist vääriv tehnoloogia. Sõdurid käisid abis suhkrupeedi koristamas. Vabrikus juures, kuhu peeti veeti, oli hoiustamiseks suur asfalteeritud plats. Sinna kuhjati suhkrupeedist hiigelmäed, mis pealt ära lubjati ja siis talve ootama jäeti.

Tagasi kodus. Saatus lükkas takka ja Villemist sai eesti esimese eluskala vedamise auto juht. See oli aeg, kui Ermistu järvest pidi saama hiiglaslik karpkala kasvandus. Plaanid olid lennukad, aga kuhu kadusid need arvukad Leedust pärit karbimaimud, ei tea keegi.

Seejärel õnnestus Villemil Pärnu KEKi Tõstamaa jaoskonda kraanajuhi koht saada. Sel ajal ehitati Tõstamaale lasteaed, elumaju, suurfarm, katlamaja, hulk hooneid Varblas, Paadremaal, Tõhelas, Audrurannas. Headel aegadel oli jaoskonnas ligi 70 ehitustöölist.

25 aastat lubas tervis kraanajuhtida. Vene aja lõpuga said otsa nii KEK, meierei kui sadam. Sutsuti mees kahes viimases ka töötas. Õnneks saabus päästev pensionipõli ja võis rahulikult ringi vaadata.

Juba aastaid on Villem valla bussijuht. Talle kohe meeldib vahepeal bussiga mõni tuur teha, sest kodus minevat igavaks. Eestimaal on nii palju ilusaid paiku, kiidab mees. Vähe sellest, mees hooldab ja hoiab korras Tõstamaa alevi ülepumpamisjaamu

Hobi, millest Villemi puhul üle ega ümber ei saa, on jahikäik. Pea pool sajandit võtab ta jahihooajal püssi selga ja kaob metsa. Praegu on sigade jaht käimas. Villemi meelest ei pea metsas kõik, mis liigub, sugugi surema. Ikka mõistlikuse piires.

Tõstamaa Tuuled

Sõjaväes sai Villem kõva kraanajuhi koolituse.

Autopark koos juhtidega nüüdse päästeameti hoovil.

Jätukub kunstnik Reet Rea linnusari.
Juba mõnda aega elab Reet Tõstamaal,
vaata lisaks www.ReetRea.com

Leevike

Leevike on suurem kui varblane, tal on lühike jäme nokk, must pealagi ning valge tiivavööt. Kuid isaslind on oma helepunase alapoolega palju silmatorkavam kui emane oma roosakahalliga. Noored linnud sarnanevad emaga, kuid neil ei ole musta pealage ja tiivavööt on

luitunum. Laul on leevikesel väga vaikne katkendlik ja da pehmetest nukratest viledest, kurinatest, täksivatest ja kriiksuvatest silpidest.

Leevike on Eestis tavaline lind, kuid ta on levinud hajusalt. Ta pesitseb kuusikutes, kuuse-segametsades ja harvemini lehtpuistutes. Suurelt osalt on leevike paigalind, kuid kõige põhjapoolsemad asurkonnad liiguvad oktoobrist alates lõunapoole ja märtsis-aprillis jälle tagasi. Samal ajal algab ka paaride moodustamine ja koos püsitakse vaid pesitsusaja.

Pesa ehitab leevike kõrttest, samblast ja raagudest, vooderdab pehmete karvadega ning mais muneb emaslind sinna 4-7 muna. Haudumine kestab 12-14 päeva ja seda teeb vaid emaslind. Küllap sellepärast ongi tema sulestik tagasihoidlikum nagu paljudel teis-

telgi liikidel, kellel haub vaid emaslind. Haudumise ajal toidab isaslind pidevalt emast. Pojad on peale koorumist pesas 15-16 päeva ja putukate ning röövikutega toidavad neid mõlemad vanemad. Leevikestel on suve jooksul tihti kahed pojad.

Talvepoole hakkavad leevikesed aedu, linnapuistuid, viljapuu- ja metsaistandusi külastama. Seal toituvad nad pungadest, küpsetest marjadest ja mitmesugustest seemnetest. Eriti maitsevad neile puju, nõgese, vahtra ja saare seemned. Pihlakamarju söövad leevikesed aga teisiti kui ülejäänud linnud – nimelt koorivad nad marjad ära ja söövad vaid seemneid.

Lindude söögimajas on leevike talvel kindlasti kaunis vaatepilt oma punase puguga. Seal võib ta aga tihti oma liigikaaslaste suhtes häbematult käituda. Emaslinde isased ei puutu, kuid isased aetakse järjekindlalt eemale.

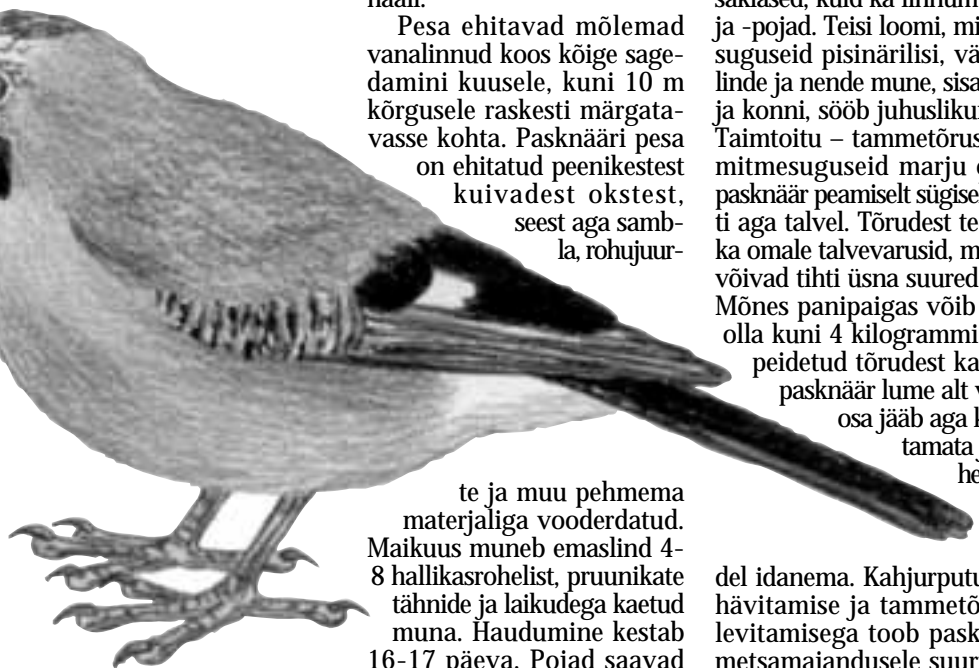
Leevike on Eestis looduskaitse all.

Pasknäär

Pasknäär on umbes haki suurune lind. Teda on kerge ära tunda üla- ja alapoole roosakashalli üldvärvuse ja sinisekirjude ning valgete tiivalaikude järgi, mis eriti lennul silma torkavad. Kui lind on erutatud, siis tõuseb tal peas püsti ka heledam mustatripsuline tutt.

Pasknäär elutseb okas-, sega- ja lehtmetsades, laialehistes puistutes, puisiitudel ja mujal, kus leidub tihedat alusmetsa. Ta on tähelepandamatu, kuid tavaline metsalind, keda sagedamini märgatakse sügisel tammede vahet lendamas, et koguda talvevaruks tõrusid.

Pikemal lennul on pasknääril ümarate tiibade löögid

laperdavad ja lend aeglane ning ebakindel, piki metsaserava liugleb aga pehmete sügavate kaartega. Häälitsus on pasknääril vali ja kriiskav või

kärisev "krääk", meisterlikult teeb järele ka teiste lindude häält.

Pesa ehitavad mõlemad vanalinnud koos kõige sagedamini kuusele, kuni 10 m kõrgusele raskesti märgatavasse kohta. Pasknääril pesa on ehitatud peenikestest kuivadest okstest, seest aga sambala, rohujuur-

te ja muu pehmema materjaliga vooderdatud. Maikuus muneb emaslind 4-8 hallikasrohelist, pruunikate tähnide ja laikudega kaetud muna. Haudumine kestab 16-17 päeva. Pojad saavad lennuvõimelisteks umbes kolme nädala pärast. Vanalinnud hoolitsevad poegade eest kuni sügise saabumiseni, toiduks on ussikesed, putukad, seal-

hulgas kahjurid nagu näiteks maipõrnikad, siklased ja kärsklased, kuid ka linnunud ja -pojad. Teisi loomi, mitmesuguseid pisinärlisi, väikesi linde ja nende mune, sisalikke ja konni, sööb juhuslikumalt. Taimtoitu – tammetõrusid ja mitmesuguseid marju otsib pasknäär peamiselt sügisel, eriti aga talvel. Tõrudest teeb ta ka omale talvevarusid, mis on võivad tihti üsna suured olla. Mõnes panipaigas võib neid olla kuni 4 kilogrammi. Osa peidetud tõrudest kaevab pasknäär lume alt välja, osa jääb aga kasutamata ja läheb ke-

del idanema. Kahjurputukate hävitamise ja tammetõrude levitamisega toob pasknäär metsamajandusele suurt kasu. Värvuliste pesade rüüstamisega tehtav kahju on aga väiksem.

Pasknäär ei ole Eestis looduskaitse all.

Uus ja ilus asi Tõstamaa muuseumis

Tõstamaa muuseum on juba mitu head aastat korjanud kokku kohalikku vanakraami, millest on huvitavam kui teine. Nüüd on lisandunud üks uus imeilus asi, mis tõsi küll pole muuseumile antud päriseks, vaid hoiule, ent sellegipoolest uhke.

Tegu on Tartus toodetud tahvelklaveriga Wenzel, mille omanik on Anneli Armpalu-Ildvand Tõhelast. Juba vanaaasta sees sai Anneliga kokkulepitud, et mõneks ajaks toome klaveri Tõstamaa mõisa näitamiseks-uhkeldamiseks, sest muusika ja pillid on ammu ajast kuulunud aadlike igapäevaellu.

Rääkides aga klaverist endast, siis pärineb see algselt Öisust, kus selle esimene omanik oli Öisu meierei omanik. Edasi on klaver rännanud veel mujalgi ning Tõhelasse jõudis ta Haapsalust.

Nüüd aga klaveritest natuke rohkem. Nimelt on klaveritootmise ajalugu Eestis natuke enam kui 230 aasta pikkune ning Eestist pärit klaverimeistrid olid omal ajal kõrgelt hinnatud. Kuigi klaver ja selle valmistamine on Eesti kultuuri lahutamatu osa, ei teata alati sugugi, kes on olnud need meistrid.

Esimene teadaolev Eestis (Revalis) tegutsenud klaverimeister oli Johann Friedrich Gräbner, kelle kohta on andmeid aastast 1779. 19. sajandi keskpaika võib lugeda klaveriehituse kõrgajaks nii Euroopas kui Eestis.

Lääne-Euroopa üheks kultuurimõõdupuuk oli klaverimäng ja sellega seonduv klaveritööstus. 19. sajandi keskpaigani olid meistrid Eestis

enamasti baltisakslased. Sealte edasi tuli eesti meistreid järjest juurde ja nad said 1917. aastani väga hea kooli kuulsates Peterburi klaverivabrikutes Schröder, Becker ja Diehrichs töötades.

Suur osa neist (ligi 40 meistrit) tuli 1918 Venemaad haaranud kaose eest kodumaale tagasi, et luua lühikese ajaga sinne tugev koolkond. Selle järglane on Eestile palju kuulsust toonud vanameister Ernst Hiisi loodud kontsertklaver Estonia.

Enamus klaveritöökodasid ja -vabrikuid tegutses Tallinnas ja Tartus, tuntud meistrid töötasid aga mujalgi, näiteks tootis Mihkel Salong pianinosid Saaremaal ja pianino Walk valmis Valgas). 1930. aastatel võitsid eesti klaverid kuldaurahasid mitmel pool maailmas ja sinne toodang oli nõutud nii Poolas, Soomes, Leedus kui Põhja-Aafrikas.

Tänaseks on teada 61 erinevat klaverimarki. Eestis

olid toodetud järgmised klaverid: 18. sajandist Gräbner, Neidhardt, Möhring ja Thal; 19. sajandi esimesest poolest Hasse, Goenson, Falck, Erich, Lorenz, Krug, Meyer, Mirsalis ja Wiesner; 19. sajandi teisest poolest Sopha, Goldorff, Wenzel, Moritz, Rathke ja Prisk; 20. sajandi algusest Oss, Normann, Richter, Kraemann-Olbrei, Romm, Tusty, Mühlbach (Peterburis), Oeberg (Tallinn-Moskva), Schmidt/Wegener, Mürsepp/Lomp (Riias), Kingo (Peterburis), Kõiv (Peterburis), Uslall (Moskvas), Räsä, Jürgenson, Saarmann, Leppenberga (Peterburis) ja Walk; Eesti Vabariigi ajast Hermann, Heine, Astron, Ihse, Wihm, Bürger, T. Olbrei, Spreng-Läte, Salong (Saaremaal), Saar ja Orntlich; Teise maailmasõja järgsest ajast Estonia ja Vanemuine; üksikpillid: Niit, Selberg, Past, Kull, Ostra, Emmo. Lisaks veel mõistatuslikke klavereid, nagu näiteks Reval Inglismaal või Saksa okupatsiooni aeg-

sest Tallinnast J. Becker, mille raamil nimi Ihse (Ernst Hiisi varasem nimi).¹

Paarkümmend klaveritootjat tegutses Tartus. 1894. aastal avas oma töökoja Tartus Mihkel Aleksander Oss, temale järgnesid juba teised. Tartus on tahvelklaverite alal olnud märkimisväärsamad F. W. Hasse ja D. O. Wenzel. Lisaks toodeti Tartus ka tiibklavereid, pianiosid jm.²

Kes eelpool oleva lühilüüvaate klaveritest läbi luges, sai teada, et nüüd mõisa korstnasaalis olev Wenzeli klaver pärineb 19. sajandi teisest poolest ning meistriks meie oma kodumaa asjatundja. Kel huvi seda ilusat klaverit lähemalt vaadata, andku endast märku ja tulgu mõisast läbi!

Lõpetuseks aga selline info, et loomisel on Eesti Rahvuslik Klaverimuuseum, mille asupaik saab ilmselt olema Helme mõisas ja kus kõik muusikasõbrad saavad tulevikus tutvuda just Eesti klaveriajaloo.³ Liina Käär

¹ Antud informatsioon pärineb Alo Põldmäe artiklitest „23 klaverit hõivavad Estonia fuajee“, Eesti Päevaleht, 30. oktoober 2000. [<http://www.arileht.ee/artikkel/73199>] 22.01.2010 ning „Eesti klaver vääril oma muuseumil!“, Muusika, 11/2006 [<http://muusika.kul.ee/arhiiv/200611/lugu17.pdf>] 22.01.2010.

² Nele-Eva Steinfeldt, Alo Põldmäe artikkel „Pidulikult klaverist“, Sirp, 06.02.2009. [http://www.sirp.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=8130:pidulikult-klaverist&catid=5:muusika&Itemid=12&issue=3238] 22.01.2010.

³ „Helme mõisahoonest võib saada klaverimuuseum“ [<http://revalpiano.ning.com/profiles/blogs/helme-moisahoonest-voib-saada>] või Sven Andeson „Helme mõisahoonest võib saada klaverimuuseum“, Valgamaalane, 19.11.2009 [<http://www.valgamaalane.ee/?id=189805>] 22.01.2010

Tegevust alustab käsitöötuba

Veebruaris alustab Tõstamaa lasteaias tegevust käsitöötuba. Ringid on kavas esialgu kolmapäeviti ja neljapäeviti.

Esimene teema on „Vilja võlu“. Vill on suhteliselt odav materjal, mida on võimalik töödelda erinevate võtetega.

Viltimine ei nõua erilisi töövahendeid. Villa võib töödelda väga loovalt ja ka väga tehniliselt. Kombineerituna teiste käsitöötehnikatega, annab ta väga huvitavaid tulemusi.

Viltimine sobib igas vanuses käsitööhuvilisele. Nii, et kõik on oodatud!

Edaspidi aga on kavas tegevust laiendada: remontida ruume ja täiendada sisustust, hankida töövahendeid erinevate projektide toel, et luua võimalusi mitmesuguste tehnikatega tegelemiseks; kutsuda oma ala professionaale mujalt Eestist siia koolitusi läbi viima, pakkuda töötubasid turistidele. Sooviks on kujundada mõnus koht, kuhu

võib iga soovija tulla oma loovaid mõtteid ellu viima.

Tundide ajakava:

Noorematele (1.-5. kl) toimub käsitööring kell 14.00 – 15.30. Esimene tund on 17. veebruaril.

Kell 16.00- 17.30 on oodatud noored 6.- 12. klassini. Esimene tund on 17. veebruaril.

Neljapäeviti kell 18.00 – 21.00 on kavas tegevus täiskasvanutele. Esimene tund on 18. veebruaril.

Ringides on osalustasu

(100.- kr/kuu või 30.- kr/nädal), mis kulub materjalide ostmiseks. Esimene tund on tutvumiseks tasuta.

Lõpuks väike üleskutse kõigile, kes on kodu koristades tabanud end mõttelt, et asju on ikka liiga palju ja kõike ei jõua ise ära kasutada. Tooge mõned neist käsitöötuppa! Oodatud on erinevad materjalijäägid ja töövahendid.

Anu,

Minu telefon: 5 668 2283

Pärdikud kargasid puudel

□ See võis olla 1937 aastal, kui sügislaad parasjagu käimas oli. Laata peeti kiriku ja nn Suti maja vahelisel alal.

Ka Luule Paavelson läks oma vanaemaga laadale kaema. Meeles on, et laad lõhnas maasikaseebi järele. Tee ääres, just Vaheme suurte puude vastas, oli puur kahe pärdikuga. Siis lähenes puurile baretiga preilna ja tahtis ahvikesi katsuda ning tegi süüdimatult ukse lahti. Silmpilkselt olid pärdikud teeäärsete puude ladvas.

Ahvimamma istus puu ladvas ja tagus rõõmust käpsid kokku, aga pojuke oli nigelam ronija, korraks potatas esiootsa allagi. Kahjuks tuli lüpsiaeg kätte ja Luule täpselt ei teagi, kuidas ahvid kätte saadi.

Hiljem oli räägitud küla vahel, et pärdikud tirisid Vaheme peenardest ükshaaval küüslauke üles ja nuusutanud.

Kuidas see lugu täpselt oli, kes seda täpselt mäletab. Ja kui mäletab siis andku teada.

TT

Lapitöö pole naljaasi

□ Lasteaia majas tegutseb lapitööring, kus käivad koos tegusad naised Tõhela, Kastnast, Tõstamaalt. Koos ei käida külajuttu puhumas ja naabreid kirmas, vaid tehakse lapitehnikas ilusaid tekke, patju, toolikattid, seinakaunistusi.

Kokku saadakse üle pühapäeva. Iga kord on naistel kaasas pooleliolev töö, väledamatel juba valmis töö. Üheskoos lapatakse ajakirju otsides uusi ideid mustreid, tehakse lõikeid ja sobitatakse uueks tööks eri värvi kangatükke kokku.

Lapitöö tarvis materjali muudetakse igaüks ise, alati on võimalik ka Pärnu õmblusvabrikust saadud jääkidest endale meelepärased värvid-materjalid välja valida.

Naiste lapitööd on olnud

võimalik imetlema vallapäevadel rahvamajas.

Kui ka sinul tekkis huvi lapitöö vastu, võta julgelt ühendust Pillega.

Veel parem, tule kohale!

Lapitöö rahvas

SA Erametsakeskus ja IT Koolituskeskuse OÜ
kutsub E-teenustekoolitusele
Pärnus 13. veebruaril 2010
SPA Hotell Sõprus, Eha 2

Koolituse orienteeruv kestvus: kell 9.00-17.00

Koolitusel käsitletavat teemad:

- ▶ ID-kaardi ja Mobiil-ID kasutamise õpetus ning kasutusalade lühitutvustus;
- ▶ Metsaregistri avaliku veebiteenuse kasutamise õpetus;
- ▶ Maa-ameti X-GIS – kuidas teha kiirpäring maaregistrist;
- ▶ E-metsateatise esitamine eesti.ee riigiportaali kaudu;
- ▶ E-teenuste infosüsteemi kaudu SA Erametsakeskus toetuse taotluste esitamine.

Õpitu kohapeal praktiseerimiseks on kõigile koolitusel osalejatele tagatud internetiühendusega arvuti kasutamise võimalus.

Koolitusele tuleb kaasa võtta ID-kaart ja PIN koodid.
Koolitusest osavõtt on kõigile erametsaomanikele tasuta!

Osalejate arv on piiratud. Vajalik eelregistreerimine!

Info ja registreerimine: Evelin Huul

E-mail: evelin.huul@eramets.ee, tel: 683 6066

Põhjala näitus tulekul

□ Tänu meeldivale koostööle Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti esindusega saab Tõstamaa rahvamajas 20. veebruarist 20. märtsini tutvuda foto- ja ajaloonäitusega "Meie Põhjala".

Näitus pakub pildis ja kirjas põgusat sissevaadet Põhjamaade omavahelistesse majandus-, kultuuri- ja sõjasuhetesse ning osutab Põhjamaade positsioonile maailmas. Külastaja saab tutvuda viikingite ajaga, sõdade perioodi ning kiriku rolliga Skandinaavias, ruunikividega, naiste vabadusliikumisega jpm.

Näituse teksti koostas Jyrki Ijäs, toimetas ja täiendas Madis Kanarbik, tõlkis Mall Tamm ja kujundas Siiri Tomingas-Joandi.TT

Hei, laulumaias!

□ Reedel, 19. märtsil kell 12 toimub XIV Tõstamaa valla laste- ja noorte solistide konkurss "MUUSIKA MEID KÕIKI SEOB..."

Tõstamaa rahvamajja ootame 3 kuni 18-aastaseid soliste, kellele valmistab rõõmu laulmine! Osalejalt ootame ühte laulu omal vabal valikul.

Konkurssi hindab asjatundlik žürii, kuhu kuuluvad kogemustega muusikud ja lauljad. Ka publikul on võimalus leida oma lemmik kõigi lauljate seast.

Osavõtust palume teatada 15. märtsiks Tõstamaa rahvamajja Õnnelale (onnela@tostamaa.ee, tel taskus 523 6350)

Laula enda ja teiste rõõmuks!

Müüa soodsad
Mitsubishi
SOOJUSPUMBAD.
Liisi järelmaksuga
pump koju 3000kr
sissemaksuga.
Garantii 2a,
www.homeair.ee
tel 5 648 3222

Suhtumisest...

Kunagi kauges noorus olin ma hästi tagasihoidlik ja kannatlik nooruk, kes kunagi kellelegi midagi öelda ei julgenud. Kui oli vaja mõnes ametiasutuses käia ja seal juhtumisi mulle nähvati, söimati või niisama ülbelt ülevalt alla vaadati, siis tavaliselt püüdsin ma olla hästi väike (mis arusaadavatel põhjustel muidugi ei õnnestunud) ja kiiresti minema kaduda.

Esimene kord, kui ma enda eest seisin ja oma arvamust välja näitasin, juhtus kuskil 2001. või 2002. aasta suvel, kui ägeda hambavaluga läksin Pärnu turu kõrval Hõbeda tänaval olevasse hambaravi kabinetti. Seal võttis mind vastu arst, kelle nime ma küll ei mäleta, ent seda enam tema suhtumist. Kui ta oma tööriistadega mul suus ringi kobistas ja raggistas, siis ainus, mis ta mu valukrimpsutuste ja silmist jooksvate pisarate peale käratas, oli see, et tehku ma suu rohkem lahti, ega ma mingi Barbi pole (no ei olnud ega ole tõesti) ning see valu siin pole midagi võrreldes kolmikute sünnitamisega. Kui ma seal hambaravistoolist pääsesin ja välja tänavale sain, siis lahistasin ma esimest korda tõsiselt nutta ja seda mitte niivõrd valust kui sellest, kuidas mind lihtsalt tümaks materdati põhjusel, et mul oli probleem ja see probleem oli hullult valus. Kuna ma tookord jäin arstile võlgu, olin ma sunnitud järgmisel päeval tagasi minema seda võlga tasuma. Ja vat siis ma võtsin end ka esimest korda kokku ja ütlesin, mida ma sellisest kohtlemisest arvan. Pärast oli hea tunne, et ometi kord, ei lasknud ma kõrvu päris niisama lonti ja suutsin enda kaitseks midagi öelda.

Seda ei saa aga öelda minu käitumise kohta hiljuti Pärnu Haigla radioloogia osakonnas. Nimelt õnnestus mul hankida endale korralik põletik, et tuli minna Pärnus EMOsse. Kohale ma sain ja

vastu mind võeti ning kiirelt ja lahkelt suunati ka radioloogiasse pilti tegema, et selgust saada kus ja milles siis häda täpselt seisneb. Kuna teada oli, et on vaja raviastutusse minna, peale seda ka ühele pereüritusele, siis loomulikult olin ma end korralikult riidesse pannud ja silm-näo korda teinud. Aga tuleb välja, et see on suurim viga mida teha annab. Sest kui oled pestud-k...d-kammitud, siis järelikult oled terve inimene ja mida häda seal ikka olla saab?! Radioloogiasse jõudes vaatasid mind tülpinud-umbusklike nägudega kaks töötajat, kes lugesid läbi mu saatekirja, mind röntgeniruumi kupatasid. Kahet vastuvõtulaual istunud tüdinud töötajast üks kadus kuhugi klaasi taha, teine punaste juuste ja aktsendiga tuli minu juurde ja käratas, et võtku ma riidest lahti! No mis siis ikka, ega lavatsile vist saabaste ja kampsuniga ronida tõesti ei saa. Sikutasin siis ühe saapa luku lahti. Selle peale pungitas punaste juustega radioloog silmi ja kähvas, et saapaid pole vaja võtta, et ülakeha tuleb paljaks võtta ja püksid põlvini alla lasta. Ok, kui nii siis nii. Koukisin ülakeha paljaks, avasin püksiluku ja lasin mornilt püksid rebadele. Õudusega mõtlesin, et ei tea kas küsida julgen, aga trussikuid küll alla lasta nagu ei tahaks. Midagi ma piuksatasin ikka, sest punapea viskas üle öla mulle tigea pilgu ja ütles, et aluspükse pole vaja, aga ülejäänud püksid tuleb rohkem alla lasta. Lasin alla ja marssisin nii sirgelt kui suutsin lavatsile. Ukerdasin poolpaljalt laua peale, punapea õudus kõrvale kärtsumas, et allapoole ja allapoole. Läbi häda sain õigesse kohta end pikali. Röntgenipildid said kurjade puhinate saatel (punapea puhises kindlasti ja mina ilmselt ka) lõpuks tehtud. Mina aga panin riidesse ja ei öelnud mitte midagi enda kaitseks. Alandusest vaid nägu punane peas

ja vastik tunne sees.

Õnneks kohtlesid alumisel korrusel teised haiglatöötajad mind sõbralikult. Sain oma rohu kätte (tänu süstijale!) ja kadusin. Tagantjärele mõtlen, et miks ma õigel hetkel ja õigetele inimestele kohe ei öelnud, et selline suhtumine on nõme ning kas neile meeldiks kui neid nii koheldaks? Õigupoolest ei teagi miks. Võibolla ehk siis sellepärast, et tavaliselt haigena keskendub igaüks oma valule ja hädale ning normaalse kohtlemise eest seismiseks lihtsalt jaksu ei jätku. Tean paljusid, kes on käinud esmaabi saamas ja keda on koheldud hullemini kui purjus jäteiseid vanglas. Kas see on normaalne? Kindlasti mitte ja me oskame selliseid olukordi kõrvaltseisjana hukka mõista. Lisaks muidugi veel juurde tänitada, et miks inimene ise siis midagi ei ütle ja enda eest ei seisa, kui arst või kes-teab-mis-med.töötaja öiendab? Ja vastus on lihtne. Olles hädaline on meil abi vaja ja just sellises paluja-rollis olles on iga valukannataja valmis tegema peaaegu kõike, et sellest lahti saada. Ja vat seda võidakse siis ära kasutada, et hetkeks tunda enda üleolekut ja sellega leevendada mõnd isiklikku murekohta, olgu see siis purjus mees/naine kodus, väike palk või mis iganes muu asi.

Lõpetuseks aga mõned soovitusel valukannatajatele: püüdke olla terved ja abi leida nendelt, keda tunnete ja kellega hästi läbi saate. Siis on kindel, et söimata ei saa. Teiseks kui abi on vaja võõralt ja meditsiinasutusest, kus kõigil on kogu aeg kiire ja kus kõik on ületöötanud, depressioonis jne, siis jätke end kasimata ning jooge end silmini täis. Siis on vähemalt põhjus, miks söimata saada. Pealegi ei saa te siis aru, kui teie peale karjutakse, kõhvatatakse või silmi põõritatakse.

Head tervist soovides,

Liina Käär

LEADER
EESTI**LEADER tegevusgrupp MTÜ PÄRNU LAHE PARTNERLUSKOGU (PLPK) avab taotlusvoorud projektitaotluste vastuvõtmiseks aastal 2010.**

Taotlusi saavad esitada PLPK piirkonnas tegutsevad mittetulundusühingud, ettevõtjad, sihtasutused, seltsingud või kohalikud omavalitsused vastavalt meetmetele:

Meede 1 Koostöö, koolitus ja teavitustegevus.

Meede 2 Külade elukeskonna uuendamine ja arendamine.

Meede 2a Noorte kaasamine kogukonna elukeskonna parendamisse.

Meede 3 Ettevõtluse konkurentsivõime tõstmine.

Meede 3a Keskkonnasõbraliku turismialase ettevõtluse arendamine.

Täpsem informatsioon strateegia meetmete kohta koduleheküljel www.plp.ee

Projektitaotlusi saab esitada kirjalikult alates 14. jaanuarist 2010 PÄRNU LAHE PARTNERLUSKOGU büroosse Pärnumaa, Audru Ringi 1a, tööpäevadel, kell 9.00-16.00.

Taotlusi võetakse vastu jooksvalt 2010 aastal kuni 4 taotlusvooruna. 25. jaanuariks, 15. märtsiks, 17. maiks või 20. septembriks saabunud taotlusi hindab hindamiskomisjon voorude kaupa seni, kuni meetmete eelarvetes vahendeid jagub.

Konsultatsiooni saab küsida meetmespetsialistidelt Marika Kose tel 5 656 1373, Raili Mengel-Sünt tel 521 9722 ja PLPK tegevjuht Mercedes Merimaa tel 509 2261.

Taotluse esitamiseks palume aeg eelnevalt broneerida e-posti või telefoni teel.

Mercedes Merimaa,
Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevjuht
mercedes@plp.ee, tel 509 2261

KUHU MINNA

31. jaanuaril kell 16 kutsutakse Tõstamaa mõis kõiki muusikasõpru kuulama TÕSTAMAALISE KULTUURI-akadeemia segakoori kontserti, mida dirigeerivad Jana Perens ja Pille Kährik. Kontsert on tasuta

11. veebruaril kell 18 Tõstamaa rahvamajas TÕSTAMAALINE TALENDIJAHT ja SÕBRAÕHTU - pidu koolinoortele

TULEMAS:

13. märtsil Tõstamaa rahvamajas ansambel TULE TAEVAS APPI 9. sünnipäeva-pidu. Jälgi reklaami!

19. märtsil kell 12 Tõstamaa rahvamajas XIV Tõstamaa valla noorte solistide konkurss "Muusika meid kõiki seob"!

NÜÜDSEST
VÕIMALUS
ILUSALONGIS
PAIGALDADA
GEELKÜÜSI
(350.-) JA TEHA
HOOLDUST.

Jätkuvalt müügil
kinkekaardid ja
juuksehooldustooted.

ERIKA 520 5981

Tule, 30. jaanuaril kell 14
Tõstamaa rahvamaja juurde
vääriskalt
NÄÄRIKUUD LÕPETAMA!

Teeme koos:
jõulukuuskedest lõkke,
lumest kujusid,
lõbusat mäesõitu ja
joome kuuma teed.

Tule kogu perega!

Tõstamaa Maarja kirikus

31. jaanuaril kell 15
jumalateenistus

7. veebruaril kell 15
jumalateenistus

20. veebruaril kell 18
vabariigi aastapäeva
jumalateenistus

Teenib õp Ants Kivilo

AUDRU HAMBARAVI KABINETT

ootab tõstamaalasi vastuvõtule:

Teisipäev: 12-18 dr. Kristel Vällo

Neljapäev: 8-14 dr. Helen Jõeäär

Registreerumine tel: 446 4444 või
5 300 6434

Merelaiu Puhkekülas toimub
20. veebruaril algusega kell 10
TALVINE SPORDIPÄEV

Uisutame, suusatame, võistleme
Hernesupp, vastlakukkel, kuum tee
Hind 25 krooni

Olete oodatud osalema!

Õnnitleme!

16.01.2010 sündis
Marten Mehik

Jaanuarikuu juubilarid

MARIA KIIRATS 90
ELLI TERAS 82
MILDA RAND 81
LIDIA PEENOJA 79
HEINO RAND 78
HELJA SUTT 77
JOSEFINE KULD 76
LUULE KURN 74
TAIMU ADAMS 73
SALME LEAS 72
KAI TAURUS 72
HALJAND SOOBİK 72
ELVI RIVIMETS 71
ELLI TEKI 71
ATS AUDOVA 71

Maria Kiirats

90

*Pole proua põlve Sa pidanud,
eluvankrit rasket oled vedanud.
Ikka lauta ja kaevule,
tuppa kus hällike,
niidule, põllule,
abiks oma kaasale...*

*Nüüd lapsed on suured ja võiksid puhata,
jätta kõik mured ja vaikselt ohata,
et kõik läinud korda, rõõm edasi elada
püstipäi sajani vastu pidada.*

*Soovin, et ei kaoks naeratus Su näolt,
oleks tervist ja palju rahulikke elupäevi
ootamas ees!*

*Sind õnnitleb juubeli puhul
ristitütar Naahi*

*Kallist ema ja vanaema
Maria Kiiratsit
õnnitlevad 90-ndal
sünnipäeval*

*Airis ja Allar emaga ja
tütar Malle.*

**Soovin osta
METSAGA KINNISTU JA TALUKOHA.
Tel: 504 7436
e-mail: caravanm@gmail.com**

Nordeko Maaviljeluse OÜ müüb
3-meetrist LEPA KÜTTEPUUD.
Hind koos kohale toomisega 330 krooni.
Min kogus 25 tm.
Tel 5 552 4631, mail teetkk@gmail.com.

TÕNIS JÕGI
23.01.1937 – 02.01.2010

**Ostan vanu
autoakusid
Tel 5 617 6024,
Gunnar**

**OHTLIKE PUUDE
LANGETAMINE
(korvtöstukiga).
Tel 5 347 4029 või
5 817 2667**